

Koncept v Gongu aneb Jak geometrickou abstrakcí Zbyňka Janáčka probleskly nebeské výbojky

Ostravan.cz, 20. 5. 2019

20.5.2019 Ivan Mottýl *Obraz & Slovo* Recenze

Vernisáž Zbyňka Janáčka v Muzeu Milana Dobeše ve vítkovickém Gongu měla představit malý výbor z jeho tvorby. Tak, aby souzněl s Dobešovým dílem, mimochodem excelentním průkopníkem optického umění v Československu šedesátých let. Povedlo se to víc než dokonale, i když částečně za přispění „kouzla nechtěného“. Zářivky u stropu galerie totiž vystavené Janáčkovy práce proměnily v obdivuhodné světelně-kinetické objekty.

Zbyněk Janáček při vernisáži.

Grafika, neúnavného experimentátora na poli geometrické exprese a pedagoga Fakulty umění Ostravské univerzity Zbyňka Janáčka asi není čtenářům kulturního deníku *Ostravan.cz* třeba představovat. ([odkaz na rozhovor](#))

Také ředitel ostravského Domu umění Jiří Jůza se při vernisáži ve vítkovickém Muzeu Milana Dobeše nezdržoval biografií autora a jen letmo podotknul, že Janáček patří k předním českým grafikům, jenž mimo jiné získal prestižní Cenu Vladimíra Boudníka. A autora ocenil především jako vytrvalého maratonce na poli geometrické abstrakce.

„Po velikánech tuzemské geometrické abstrakce, k jakým patřil třeba Zdeněk Sýkora nebo Jan Kubíček, se geometrie ze současného umění téměř vytratila,“ posteskl si Jůza. „Byť je to jeden ze zásadních pilířů světového umění,“ dodal a chválil Janáčka za jeho letitou věrnost: „Janáček je pro mě něčím jako středověkým architektem. I on promyšleně snoubí ratio a kontemplativnost, aby reflektoval dnešní svět.“ A kvitoval, že experimentuje s digitálními technologiemi či novými materiály, načež ho nadchlo výsledné souznění Janáčkových prací s dílem Milana Dobeše. Jen pro připomenutí, výbor z Dobešova díla vystavil podnikatel a sběratel umění Jan Světlík ve vítkovickém Gongu jako stálou expozici.

Aktuálním výstavám je v Dobešově muzeu věnována jen jedna „kóje“, vystavující je tak vhozen do jámy lvové, doslova do chřtánu Milana Dobeše. Je to výzva, na kterou je potřeba kus odvahy, takže i Janáček na vernisáži přiznal, že nad nabídkou Jana Světlíka chvíli váhal. S Dobešem se však nakonec popasoval znamenitě. A nahrála tomu i náhoda, když galerijní zářivky pozměnily jeho práce ve světelnou geometrickou instalaci. Mohou za to „lesklé povrchy“ umělcových exponátů, s nimiž si světla výbojek skvostně pohrála. Toť koncept nepředvídatelnosti, který si ctěný čtenář může prohlédnout na následujících fotografiích. Mistr Janáček by se určitě nepohoršil. Otisky jako otisky.

Světla výbojek pronikají do Janáčkových „grafik“ jako blesky do hromosvodů. Jsou to střelbité přímky běžící za svým nekonečnem. Partyzáni na linii ploch. Guerilla z ultrafialových světů.

Rovnoběžky, různoběžky, klíny. Černý čtverec, suprematismus super hvězd z *Colours of Ostrava*. Reflektory namířené na Prométheova játra. Jiří Kolář, Jiří Šigut, Jiří Jůza. Zbyněk.

Trocha hněvu, ale většinou usmíření. Kdo vyrůstal ve Vidnavě, ten přesně ví, že tyhle čáry se nejspíše přetnou v hospodě U Jannise.

Německá vlajka s českým klínem a rentgenovým paprskem až na dno sklenice. Někdo pije, druhý si hraje s Rubikovou kostkou, třetí hledá pevný bod. Vitráže Prahy podle Skupiny 42. Anebo spíš podle duhy na haldou Ema?

Někdy se kružítko vymkne z ruky. A pravítku ujede pravý úhel až do uhelných skladů. Uhly Aléna, struktury Diviše.

Co úhel, to jinak silný výboj zářivky. Od konstruktivistických forem až k surrealismu. Geometrická abstrakce, nebo abstraktní geometrie? Aby se v tom čert vyznal. Janáček je Zbyněk, což zní jako zbytek. Tahle výstava ale není vůbec zbytečná. Jmenuje se Boxy (O)tisky 2.5. A potrvá do 7. července.

Zdroj:

<http://www.ostravan.cz/56054/koncept-v-gongu-aneb-jak-geometrickou-abstrakci-zbynka-janacka-probleskly-nebeske-vybojky/>